

LA «LLICÈNCIA PER A BARQUES» DE 1284. UNA FONT IMPORTANT PER A L'ESTUDI DEL COMERÇ EXTERIOR MALLORQUÍ DEL DARRER QUART DEL SEGLE XIII

A. Riera

El comerç exterior, malgrat la importància que va tenir dintre l'estructura econòmica del regne de Mallorca durant la Baixa Edat Mitja, no ha atret encara l'interès dels investigadors en el grau que li pertoca. Mentre que per la cartografia, l'urbanisme o l'art, posem pel cas, disposem ja d'alguns estudis d'una qualitat molt notable; ens segueix faltant avui, respecte al sector terciari, una visió de conjunt interpretativa, concebuda d'acord amb criteris exigents i posats al dia, que ens forneixi una resposta vàlida a moltes de les qüestions principals que aquell planteja. Els protocols notariais dipositats als arxius Històric i Capitular de Mallorca són tan nombrosos que encara no han estat sistemàticament escorcollats. La riquesa d'aquest llegat documental, al qual s'han d'afegir els —també molt abundants— instruments jurídicopúblics, ha provocat que els successius apropaments al comerç insular baixmedieval tinguin un caràcter o estretament sectorial¹ o de síntesi molt general; síntesis ela-

Relació de les abreviatures emprades

ACA = Arxiu de la Corona d'Aragó

AHM = Arxiu Històric de Mallorca

«BSAL» = «Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana» (Palma de Mallorca)

RP = Reial Patrimoni (Secció arxivística del AHM)

¹ Entre les quals destaquen: SEVILLANO, «De Venècia a Flandes (via Mallorca y Portugal, siglo XIV)», *BSAL*, XXXIII (1968-1972), pp. 1-33; idem, «Los viajes medievales desde

borades, amb molta destresa alguna d'elles², a partir de contingents documentals no gaire amples i on els títols oficials solen predominar per damunt dels contractes privats. D'aquí que la convicció de la utilitat que *hic et nunc* té encara el posar en circulació textos inèdits de natura econòmica m'hagi induït a editar —mentre preparo un anàlisi acurada del seu contingut— el registre d'eixides de vaixells de 1284, l'instrument públic més antic que es conserva relatiu al moviment del port balear, un precedent doscentista dels registres d'ancoratge del segle XIV.

La *Llicència per a barques* — amb aquest títol està catalogat el manuscrit— constitueix un document, encara que inèdit, ja conegut; l'han emprat, que sapiguem, Ch.E. Dufourcq³, M. Durliat⁴ i A. Pons⁵. El registre està compost per 9 folis de papers de mm. 330 x 250, doble-

---

Mallorca a Canarias», *Anuario de Estudios Atlánticos*, n.º 18 (Madrid - Las Palmas, 1972), pp. 1-31; idem, «Mallorca y Canarias», *Hispania*, XXXII (Madrid, 1972), pp. 123-138; LÓPEZ, R.S., «Majorcans and Genoese on the North sea route in the XIII century», *Revue Belge de Philologie et d'Histoire*, XXIX (Bruxelles, 1951), pp. 1163-1179; MOLLAT, M., «Deux études relatives aux constructions navales à Barcelona et à Palma de Majorque au XI-Ve siècle», *Homenaje a Jaime Vicent Vives*, I, Barcelona, 1965, pp. 550-556; PONS, A., «Mallorca i Provença (segles XIII i XIV)», *BSAL*, XXI (1926-1927), pp. 131-133, 164-167, 198-201, 231-233.

² Especialment les degudes a F. Sevillano i A. Santamaría. SEVILLANO, F., «Navegaciones mediterráneas (siglos XI-XVI). Valor del puerto de Mallorca», *XI Congreso Internazionale di Storia Marittima*, Bari (28 agosto - 9 settembre 1969), Multicopiat, 54 pp.; idem, «Mercaderes y navegantes mallorquines (siglos XIII-XV)», *Historia de Mallorca*, coordinada por J. Mascaró Pasarius, IV, Palma, 1971, pp. 431-520; idem, *Historia del Puerto de Palma de Mallorca*, Palma, 1974. SANTAMARÍA, A., «El reino de Mallorca en la primera mitad del siglo XV», *IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, Palma, 1955; idem, «Mallorca del Medioevo a la Modernidad», *Historia de Mallorca*, coordinada por J. Mascaró Pasarius, III, Palma, 1970, pp. 1-360; idem, «Aspectos del Reino de Mallorca», *Ibidem*, II, Palma, 1972, pp. 89-112; idem, «Mallorca en el siglo XIV», *Anuario de Estudios Medievales*, VII (Barcelona, 1970-1971), pp. 165-236; idem, «La reconquista de las vías marítimas», *I Congreso Internacional de Historia Mediterránea*, (Palma, 17-23 diciembre, 1973), Multicopiat, 115 pp.; idem, «Sobre la dinastía de Mallorca», *Baleares. Antología de temas*, II, Palma, 1976, pp. 25-83; idem, «La expansión política militar de la Corona de Aragón bajo la dirección de Jaime I: Baleares», *Jaime I y su época* (X Congreso de Historia de la Corona de Aragón), I, Zaragoza, 1979, pp. 93-146. Vegeu també *infra* notes 3-5.

³ *L'Espagne Catalane et le Maghrib aux XIIIe et XIVe siècles*, Paris, 1966, pp. 34, 68-69 i 320.

⁴ *L'Art en el regne de Mallorca*, Mallorca, 1964, p. 24.

⁵ *Història de Mallorca*, VI, Palma, 1970, pp. 65-66. En aquesta obra —sobretot als volums V (Pzima, 1970) i VI— hi apareix força informació relativa a la marina i al comerç exterior balears medievals, la metodologia «altament personal» emprada per l'autor fa, emperò, molt difícil la seva reutilització.

gats al llarg de l'eix longitudinal, que formen un quadern de 18 fulls de mm. 330 x 125; format molt corrent entre els llibres comptables, tant de les institucions públiques com de les privades. El quadern, relligat molt rudimentàriament per mitjà de dos cordills, no va disposar mai de tapes, la qual cosa l'ha fet molt vulnerable davant la humitat i els insectes.

El paper presenta les característiques pròpies del fabricat a Xàtiva a la segona meitat del segle XIII⁶: és fort, gruixut, llis al tacte i de color grogós, allà on no ha estat agredit per la humitat i ha conservat l'encolat. En les zones crebantades per l'aigua, tot el primer full i la vora superior dels restants, ha perdut el carteió i presenta un aspecte flàccid i una coloració marronenca. Els corondells apareixen combats, separats per un interval de 70 mm. al vorell superior dels fulls, que passa a 60 mm. a l'inferior. Els pontillons, en canvi, es mostren ben paral·lels i regularment repartits, en la proporció de 9 per cada 20 mm.⁷ L'estrassa està bastant mal capolada i presenta algunes fibres de més de 10 mm. de llarg, més obscures que la resta, probablement de cànem. Aquest paper deu procedir directament de Xàtiva, llavors en plena producció⁸, o bé d'algun dels centres paperers que, utilitzant els procediments de fabricació hispanomusulmans, aleshores funcionaven ja a Catalunya⁹.

⁶ Tal i com les ha especificades VALLS i SUBIRÀ, O., en «Característiques del paper de procedència o escola àrab en els documents del Reial Anxiu de la Corona d'Aragó: Pacte de Cazola, Repartiment del regne de València i Cartes Diplomàtiques àrabs», *VII Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, III, Barcelona, 1962, pp. 320-323; i en *Paper and watermarks in Catalonia*, Amsterdam, 1970, I, pp. 117-118.

⁷ Aquestes dades són el resultat d'aplicar als folis de la «Llicència per a barques» les pautes d'anàlisi emprades per VALLS, O., en l'estudi del paper del «Repartiment del regne de València» (*Característiques del paper de procedència àrab*, p. 322).

⁸ VALLS i SUBIRÀ, O., *Paper and watermark in Catalonia*, p. 114; MADURELL, J.M., *El paper a les terres catalanes. Contribució a la seva història*, Barcelona, 1972, I, p. 21; II, doc. 2, p. 963, doc. 5, p. 965 i doc. 6, pp. 965-966.

⁹ A partir de mitjans del segle XIII, els molins catalans, no sols assorteixen de paper el Principat, sinó que ja comencen a treballar de cara a l'exportació (VALLS, O., *Paper and watermark*, p. 123). L'abundància del paper a la confederació ha quedat reflectida, primer, en la precoç utilització d'aquest com a matèria escriptòria per a la cancelleria reial i els notaris catalans (ARAGÓ, A.M.-TRENCHS, J., «Los registros de cancelleria de la Corona de Aragón (Jaime I y Pedro II) y los registros pontificios», *Annali della Scuola speciale per archivisti e bibliotecari dell'Università di Roma*, XII (Torino, 1973), pp. 29-31; idem, «Las escribanías reales catalano-aragonesas, de Ramón Berenguer IV a la minoría de Jaime I», *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*, LXXX (Madrid, 1977), pp. 438 i 442) i, segon, en la presència d'aquest article, des del segon terç del segle XIII, en totes les lleudes i aranzels duaners que es recapaven a la Corona d'Aragó (GUAL, M., *Vocabulario del Comercio Medieval*, Barcelona, 1976, pp. 62, 68, 70, 88, 91, 95, 103, 109, 111, 114, 120, 133, 136, 144, 158, 162 i 169). Aquest paper fabricat a Xàtiva i als restants molins de la confederació era exportat, almenys des de 1260, cap a Bizanci (MADURELL, J.M. - GARCIA, A., *Comandas*

La *Llicència*, dels fulls del registre, sols ocupa, per les dues cares, els vuit primers, de l'1 r. al 8 v.; els restants, exceptuats els 10 v. i 11 r.-v. on hi ha copiada una poesia religiosa, estan en blanc. Les pàgines —exclosa la 8 v., que sols apareix escrita fins a la meitat— presenten una caixa d'escriptura de mm. 290 x 110; que ocupa gairebé tota la plana i no deixa a les vores més que uns marges molts estrets. Aquesta caixa, tot conservant la mateixa amplària, s'allarga, en algunes pàgines, fins arribar a 300 mm. (3 r.); mentre que en altres s'escurça, no ultrapassant els 250 mm. (8 r.). Dintre aquesta caixa hi apareixen, per terme mig, unes 30 línies, que poden arribar a 34 (6 v.) o quedar-se en 24 (7 v.).

La lletra és la típica cursiva documental utilitzada, des de mitjans del segle XIII, a la cancelleria reial de la Corona d'Aragó; la que M. Usón Sesé¹⁰ va anomenar «lletra aragonesa» i que recentment F.C. Casula¹¹ ha rebatejat, amb molt d'encert, amb el nom de «lletra catalana». És una lletra clara, de traç ferm i segur; amb un marcat desenvolupament horitzontal, compensat, en part, per l'allongament de les astes i peus de les lletres llargues. Les lletres baixes presenten una base i una altura de 2 mm., l'alçada de les llargues sol ésser de 6 mm. Si ens atenim estrictament a la grandària de les lletres, sembla com si en el registre hi haguesin treballat dues mans: una, la que va escriure la major part del text, que produeix una escriptura molt regular, de les dimensions especificades; al seu costat apareix un altra mà —visible als fols 3 v., 4 r. o 8 r.— que escriu amb una lletra bastant més atapeïda i petita, d'1 mm. d'alt i ample les lletres baixes i de 4 mm. d'alçada les llargues; la proporció entre les lletres llargues i les baixes, que en el primer tipus d'escriptura era de 3/1/3¹², ha passat en el segon 4/1/4. Tant en un cas com en

comerciales barcelonesas de la Baja Edad Media, Barcelona, 1973, doc. 11, pp. 158-159), Sicília (MADURELL, J.M., *El paper a les terres catalanes*, II, doc. 4, p. 964; doc. 7, p. 966 i doc. 8, p. 967) i Mallorca, des d'on era reexportat, a la seva volta, cap al Llenguadoc i Provença (PONS, A., «Mallorca i Provençal», *BSAL*, XXI (1926-1927), pp. 198-200).

¹⁰ *Contribución al estudio de la cultura medieval aragonesa. La escritura en Aragón del siglo XI al XVI*, Zaragoza, 1940, pp. 27-28.

¹¹ Inicialment aquest investigador sard va acceptar el terme «lletra aragonesa» encunyat per USÓN, M., «Alcune note sulla "Lettra Aragonese" del secolo XIV», *Annali della Facoltà di Lettere Filosofia e Magistero dell'Università di Cagliari*, XXX (Cagliari, 1967), pp. 3-4). Uns anys després en examinar en profunditat la cancelleria de Jaume I, va arribar a la conclusió que el títol millor per designar el tipus d'escriptura que triomfa en ella cap a mitjans del segle XIII era el de «lletra catalana» («Osservazioni paleografiche e diplomatiche sulla cancelleria di Giacomo I il Conquistatore», *Archivi e Cultura*, XI (1977), p. 15); terme que ha estat acceptat pràcticament per tothom.

¹² Proporció que, segons CASULA, F.C., és la normal en aquest tipus de lletra (*Osservazioni paleografiche e diplomatiche*, p. 19; *Breve storia della scrittura in Sardegna. La «documentaria» nell'epoca aragonesa*, Cagliari, 1978, p. 95).

l'altre, les lletres llargues presenten els terminals de les astes girats cap a la dreta i, com que els de les comes ho fan cap a l'esquerra, tendeixen a tancar-se en el sentit de les busques d'un rellotge. Els dos escriptors empen les majúscules en els antropònims, llinatges i topònims, encara que amb un criteri no gaire rigorós; separen correctament les paraules i enllacen bé les lletres de cada mot; fan ús freqüent de les abreviatures corrents aleshores en els documents de procedència catalana.

Aquest tipus de lletra, segons F.C. Casula, apareix a la cancelleria reial catalanoaragonesa cap a mitjans del segle XIII¹³, on s'imposa i va desplaçant paulatinament totes les altres formes gràfiques que s'hi utilitzaven. Des de la cancelleria reial, la nova lletra es difon per les escriptories estatals perifèriques, com ho demostra la «Llicència per a barques», arribant, després de passar per la notarial, fins a la documentació més estrictament privada¹⁴. La seva vigència es perllongarà fins a finals del segle XIV¹⁵; durant aquests 150 anys, les variacions i «mans» d'unes quantes generacions d'escriptors no alteraran els seus trets fonamentals¹⁶.

Damunt el manuscrit es varen abatre —com ja hem dit— la humitat i els insectes. L'aigua, a més de crebar el paper, va diluir el color de la tinta fins a reduir-lo a tonalitats quasi invisibles, les pàgines 6 r.-v. i 7 r. sols són llegibles amb l'ajut dels raigs ultraviolats, i va produir nombroses taques violàcies, molt abundants als tres primers fulls. Els insectes perforaren el quadern, a partir de la primera plana, amb forats que, amb amplària decreixent, arriben fins al tercer full. Com a resultat d'aquest doble atac, tenim que les tres primeres pàgines del registre, on la tinta ha conservat millor la seva inicial intensitat, estan plenes de forats i de taques; mentre que en les restants, des de la 4 r., que ens han arribat en més bon estat, la tinta es fa pràcticament invisible.

El registre, tal com especifica la seva introducció¹⁷, conté les llicències d'eixida concedides, entre el 23 de gener i el 18 de març de 1284, pel batlle de Mallorca a patrons i mariners de ciutadania balear. Els titulars de les llicències es comprometen a estar de retorn a l'illa, el més

¹³ El primer document conegut redactat amb aquest tipus de grafia és el pergami núm. 1027 de Jaume I, expedit a València el 6 de març de 1246, que es conserva al ACA (*Osservazioni paleografiche e diplomatiche*, pp. 16-17).

¹⁴ CASULA, F.C., *Breve storia della scrittura*, pp. 94-96; *Osservazioni paleografiche e diplomatiche*, p. 16.

¹⁵ Fins al 1380 aproximadament (CASULA, F.C., *Alcune note sulla «Letra Aragonesa»*, p. 3; *Osservazioni paleografiche e diplomatiche*, pp. 15-20; *Breve storia della scrittura*, p. 94).

¹⁶ CASULA, F.C., *Carte Reali Diplomatiche di Giovanni I il Cacciatore, re d'Aragona, riguardanti l'Italia*, Padova, 1977, p. 14.

¹⁷ fol. 1 r.

tard, al proper mes d'abril i, com a garantia d'això obliguen al batlle tots llurs béns i li presenten fiador. El que no precisa el text del registre són les causes determinants d'aquesta restricció de moviment instaurada a l'arxipèlag per als homes de mar. Ch.E. Dufourcq¹⁸ creu que aquesta normativa no és una disposició transitòria sinó que constitueix una de les constants de l'ordenament jurídic-marítim mallorquí; que tindria per objecte impedir als mariners insulars enrolar-se per llargs períodes en vaixells estrangers i col·locar a disposició dels mercaders balears, a la primavera, quan estaven a punt d'emprendre la campanya anyal, tota la flota i la marineria «nacionals». La finalitat d'aquesta disciplina d'eixides consistiria, doncs, a reduir al mínim la fuga de recursos, en concepte de pagaments a transportistes estrangers, i a evitar, mitjançant l'ampliació de l'oferta de nòlits, que aquesta política proteccionista provoqués un encariment excessiu dels costos de transport durant la temporada alta, quan la demanda era més forta. M. Durliat¹⁹, després d'insertar la *Llicència* en el context vigent aleshores al Mediterrani occidental, arriba a la conclusió que el vet de sortida obeïria no tant a raons de planificació econòmica com a conjunturals necessitats de tipus militar; seria una mesura adoptada per la monarquia balear, en plena guerra de les Vespres sicilianes, per assegurar la defensa de l'arxipèlag davant un eventual atac de la flota catalana o per obviar les represàlies de la Corona d'Aragó, abans que es fes manifest l'alineament del regne insular en el bàndol francoangeví.

La redacció de la *Llicència* té lloc, efectivament, durant un hivern bastant especial; en què una carestia generalitzada de cereals coincideix —si no la provoca— amb una reactivació dels dos conflictes paral·lels que aleshores es debatien al Mediterrani occidental: la guerra de les Vespres sicilianes, en el curs de la qual es dilucidava el destí del graner i dels estratègics ports sículs, i l'enfrontament de Gènova amb Pisa pel control dels excedents sards i la supremacia naval al Tírrer. Durant el primer trimestre de 1284, mentre les dues repúbliques italianes acaben d'enllestir llurs respectives flotes, en vistes a una imminent topada frontal —que va tenir lloc, el 6 d'agost d'aquell mateix any, a *Melòria*²⁰—,

¹⁸ *L'Espagne Catalane et le Maghrib*, pp. 68-69.

¹⁹ *L'Art en el regne de Mallorca*, p. 24.

²⁰ Les fonts cronístiques i la bibliografia entorn d'aquesta batalla són molt abundants. Entre les primeres destaquen D'ORIA, *Annales lanuenses (MCCLXXX-MCCLXXXIII)*, «*Annali Genovesi di Caffaro e de' suoi continuatori*», ed. L. T. Belgrano - C. Imperiale di Sant'Angelo, V, Roma, 1929, pp. 52-57; *Cronica di Pisa*, en MURATORI, L. A., *Rerum Italicarum Scriptores*, XV, Mediolani, MDCCXXIX, p. 979; VILLANI, G., *Cronica*, llib. VII, cap. XCII, ed. F. Gherardi Dragomani, I, Firenze, 1844, pp. 424-424. Els estudis més re-

els catalans i sicilians, tot aprofitant la crisi cerealista existent a la península, provoquen un aixecament antigüelf a Roma²¹ i envaeixen la Basilicata i Val di Crati²². La cort francesa, mentrestant, després d'assegurar-se el lliure pas de l'exèrcit croat pels districtes pirinencs del regne de Mallorca²³, accelera els preparatius de la invasió de Catalunya, destinada a col·locar Carles de Valois al front de la confederació²⁴. Sembla lògic, per tant, que tots els estats involucrats en aquesta doble contesa procurassin assegurar-se el control de llurs efectius navals i adopressin les mesures pertinents per evitar la seva dispersió. Gènova havia prohibit la sortida de vaixells i de mariners a tota la Ligúria el 1282²⁵, la Corona d'Aragó ho féu a febrer d'aquell mateix any²⁶ i el març de 1283²⁷. Mallorca adopta aquesta iniciativa a principis de 1284, poc després de decantar-se, en el conflicte sicilià, pel bàndol francoangeví²⁸. Aquest caràcter conjuntural atribuït a la *Llicència* quadra bé amb el fet, encara que aquest pot ésser degut també a l'atzar, que no es conservi cap altre document d'aquesta índole durant tota la segona meitat del segle XIII i primer quart del segle XIV; període per al qual, fins ara, no s'han detectat importants llacunes documentals.

Els vaixells mallorquins, mentre estigués vigent el vet d'eixida o prohibició de sortida, difícilment podien desbordar el marc del Mediterrani occidental, puix que havien d'estar de retorn a l'illa poques setmanes després de la seva sortida; d'aquí que tendissin a dirigir-se cap al

---

cents respecte a aquesta gesta genovesa són el de DE NEGRI, T. O., *Storia di Genova*, Milano, 1974, pp. 413-418; CARO, G., *Genova e la supremazia sul Mediterraneo (1257-1311)*, Genova, 1974, II, pp. 43-44; i de TANGHERONI, *Politica, commercio, agricoltura a Pisa el trecento*, Pisa, 1973, pp. 76-77.

²¹ AMARI, M., *La guerra del Vespro siciliano*, Palermo, 1966, I, p. 316.

²² DESCLOT, B., *Crònica*, cap. CXIX, en Jaume I; DESCLOT, B.-MUNTANER, R., *Pere III, Les quatre grans cròniques*, ed. F. Soldevila, Barcelona, 1971, p. 509; AMARI, M., *La guerra del Vespro siciliano*, I, p. 315.

²³ En virtut de l'acord subscrit pels dos monarques a Carcassona, el 12 d'agost de 1283, que ha estat publicat per LECOY de la MARCHE, A., *Les relations politiques de la France avec le Royaume de Majorque*, Paris, 1892, I, doc. XXX, pp. 453-454.

²⁴ La investidura de la Corona d'Aragó a Carles de Valois havia tingut lloc a París el 27 de febrer de 1284; MUNTANER, R., *Crònica*, cap. CIII, «Les quatre grans cròniques», pp. 757-758; ZURITA, G., *Anales de la Corona de Aragón*, llib. IV, cap. LXI, ed. A. Canellas, II, Zaragoza, 1970, pp. 150-156; RUNCIMAN, S., *I Vespro siciliani. Storia del mondo mediterraneo alla fine del tredicesimo secolo*, Bati, 1971, p. 320.

²⁵ D'ORIA, I., *Annales lanuenses*, «Annali Genovesi di Caffaro e de' suoi continuatori», V, p. 25; VILLANI, G., *Cronica*, llib. VII, cap. LXXXIV, ed. F. Gherardi Dragomani, I, p. 417.

²⁶ ACA, reg. 50, fol. 237 r.

²⁷ ACA, reg. 60, fol. 72 v.

²⁸ Vegi's *supra* nota 23.

Nord d'Àfrica, la zona menys conflictiva aleshores de totes aquelles que queien dintre el radi d'acció que els permetia la duració de llur llicència. És possible que, en anys normals, el comerç exterior balear presentés, en ple hivern, una distribució de tràfic un xic més equilibrada que la que reflecteix el registre. El Magreb, com ho demostren els guiatsges de la segona meitat del segle XIV²⁹, era la destinació dominant de les embarcacions insulars, però no en una proporció tan alta com la deduïble a partir de les llicències de 1284³⁰.

Els mercaders balears, obligats a efectuar viatges curts i amb premura de temps, tendien a emprar vaixells d'escàs tonatge, llenys i barques; degut que la seva baixa capacitat de càrrega —de l'ordre de les 5 a 10 tones Moorsom³¹— reduïa a pocs dies el temps necessari per completar la càrrega. De las 29 embarcacions insulars documentades en el registre, 23 (el 79,31 %) pertanyen a aquest tipus de bastiment. Els navilis grossos, en canvi, no s'adaptaven tan bé als estrets límits cronològics imposats per les llicències, puix que normalment passava un nombre considerable de dies, setmanes a vegades, entre l'anunci del viatge i l'assoliment d'un volum de nòlits capaç d'assegurar als transportistes la rendibilitat del trajecte. Aquesta categoria de fustes, a la *Llicència*, està representada per les naus; bastiments de buc alt i sòlid, amb una o dues cobertes, impulsar exclussivament a vela i amb una capacitat de càrrega entre les 150 i les 200 tones Moorsom³². Ni la galera ni la tarida apareixen documentades al registre, tot i que constituïen aleshores un model de vaixell gens exòtic a les illes³³. El que ens fa pensar que els navilis de gran tonatges

²⁹ Han estat estudiats per SEVILLANO, F., *Mercaderes y navegantes mallorquines*, pp. 460-464.

³⁰ Mentre que, segons la *Llicència*, el 72,41 per cent dels vaixells balears que, durant el primer trimestre de 1284, s'utten de Mallorca ho fan cap al Nord d'Àfrica; les exportacions insulars amb destinació al Magreb oscil·len, segons els guiatsges de la segona meitat del segle XIV, entre el 37,25 per cent (al 1341) i el 1,72 (al 1388) del total controlat per l'Administració mallorquina. Però, el caràcter oficial d'aquestes xifres els confeteix, tant en un cas com en l'altre, un valor merament indicatiu, cau fora d'elles tot el comerç clandestí.

³¹ GARCÍA, A., *Història de la marina catalana*, Barcelona, 1977, pp. 52 i 57.

³² *Ibidem*, p. 57.

³³ Com ho demostra el fet que, el 1281, aparegui en el port de Londres una galera mallorquina —la de Guillem de Bona— carregant llana (LÓPEZ, R. S., *Majorcans and Genoese on the North Sea route*, p. 1172). Alfons III, el setembre de 1286, commuta els efectius de cavalleria que els ciutadans balears estaven obligats a aportar per a la defensa de les illes per quatre galeres (*AHM*, Cod. Rosselló Vell, fol. 168 v.). Un mes després, els representants de Mallorca a les Corts d'Osca ofereixen al sobirà, com a contribució per la conquesta de Menorca, 10 galeres armades i 5 vaixells grossos (CAMPANER, A., *Cronicón Mayoricense*, Palma, 1881, p. 24).

deurien ésser a Mallorca, a finals del segle XIII, més abundants del que es desprèn de la mera lectura de les llicències.

De tot el que hem exposat, malgrat que es tracta sols d'un mer aproximament introductori i sense pretensions d'exhaustivitat, es desprèn clarament l'interès intrínsec de la *Llicència* per a qualsevol estudi relatiu a la marina i al comerç exterior balears durant l'època de la guerra de les Vespres sicilianes; interès que justifica, crec, la decisió de donar-la a la impremta.

1284, gener-març. Ciutat de Mallorca

Llicències de sortida concedides pel batlle de Mallorca, entre el 23 de gener i el 18 de març de 1284, a vaixells i mariners balears

AHM, RP 1105

Cum nobilis viri Poncius de Guardia, tenens locum illustrissimi domini regis in Maioricis, recepisset, per litteras domini regis, in mandatis quatenus iniberet et faceret preconicari publice, sub pena corporis et averis, (... ± 3)¹ nullus homo maris terre ipsius domini regis² exeat seu (... ± 6)³ a terra Mayoricum sine licencia ac quod illi qui ad³ aliquas partes ire voluerint habeant assecurare per idoneas cauciones quod intra certum terminum (... ± 8)⁴, longius per totum mensem aprilis primum venturum, debeant apud Maioricas rediisse. Et dictus Poncius de Guardia predicta fecisset preconitzari; mandavit Arnaldi Burguesii, baiulo Mayoricarum, quatenus reciperet dictas cauciones a dictis hominibus de maris; qui baiulus eas recepit ut sequitur:

.X. kalendas febrerii anno Domini millesimo .CC°.LXXX°.III°.

[1] Guillielmus Godafte, civis Maioricarum, habuit licenciam ab Arnaldo Burgesii, baiulo Maioricarum, eundi cum ligno suo apud Tenes; et vadunt cum eo homines infascripti qui sunt de terra Maioticarum, scilicet: Petrus Bostans, Berengarius Seva, Romeus de Saragossa [et] Guillielmus Seguini, marinarii dicti ligni; et promissit rediisse apud Maioricas —Deo dante— per totum mensem martii proxime venturum cum dictis hominibus; et hoc assecuravit in posse ipsius baiuli, pro se et dictis hominibus. Et fideiussit pro ipso et dictis hominibus Petrus Reya, civis Maioricarum, et etiam quilibet ipsorum fideiussit unus pro alio et inde obligaverunt baiulo se et omnia bona sua, ad bonum et sanum intellectum ipsius baiuli et cum omni renunciacione et cautela dicti baiuli.

[2] Petrus Reya, civis Maioricarum, habuit licenciam a dicto baiulo eundi apud Giger cum ligno suo; in quo vadunt homines Maioricarum qui sequuntur: (... ± 8)⁵ Bernardus de Valvert, Bernardus Sunyer, Petrus Rabassa (... ± 12)⁶; et

¹ *esborrat.*

² *terre ipsius domini regis insertineat.*

³ *segueix dictas ratllat.*

⁴ *foradat.*

⁵ *foradat.*

⁶ *foradat.*

promisserunt —Deo dante— omnes predicti redivisse ad terram Maioricarum usque ad medium mensis aprilis proxime venturum; et hoc assecuraverunt ut supra. Et fideiussit pro ipso et dictis hominibus Guillelmus Godafre, et etiam quilibet ipsorum fideiussit unus pro alio et inde obligaverunt baiulo se et omnia bona sua, ad bonum et sanum intellectum ipsius baiuli et cum omni renunciacione et cautela dicti baiuli/(fol. 1v.)

[3] Item Andriol de Bolasco et Manuel de Rapallo, cives Maioricarum, ianuenses, marinarii Brxo. Çeba, ianuense, habuerunt licenciam eundi in dicta navi apud Alcudiam; et promiserunt redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuraverunt in posse dicti baiuli. Et fideiussit pro ipsis Lafranquinus Zeba et obligavit ut supra.

IX kalendas febrerii

[4] Item Lorandus Scorba, ianuensis, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi cum ligno suo apud Ahuaranum et Motçema, et vadit cum eo Seyanus, marinarus, civis Mayoricarum; et promissit redivisse cum dicto Seyano ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit in posse baiuli, pro se et dicto Seyano. Et fideiussit pro ipso et dicto Seyano Franciscus Lagostera, boterius, qui obligavit et cetera; et etiam predicti Lorandus et Seyanus fideiusserunt unus pro alio et inde obligaverunt et cetera, et cum omni renunciacione et cautela baiuli.

[5] Item Nicolos Matalaf, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi apud Alcudiam, in navi Brexo. Çeba; et promissit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et, si forte usque ad dictum terminum non venerit, Ugolinus Matalaf, frater eius, qui remanet in terra Maioricarum, promissit habere, loco dicti Nicolosi, aliquem hominem bonum et ydoneum ad id ad quod baiulus ipse habere vellet et esset homo extraneus et expertus in facto maris. Et pro hiis attendendis obligavit dictus Ugolinus baiulo (... ± 7)⁷ omnia bona sua cum omni renunciacione et cautela curie (... ± 10)⁸

[6] Item Iohannes Darassa, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi apud Algeer cum ligno suo; et promissit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem marcii proxime venturum cum tribus⁹ hominibus Maioricarum qui cum / (fol. 2r.) eo vadunt, scilicet: Examenus, ianuensis, et Giroffus, ianuensis, et Berengarius, filius Arnaldi de Tarrachona; et hoc assecuravit, pro se et dictis .III. hominibus in posse dicti baiuli. Et fideiussit pro ipsis Iohannes de Banyano et Assalt de Quinto, ianuenses, cives Mayoricarum, quisque in solidum; qui obligaverunt et cetera, et cum omni renunciacione et cautela baiuli et cetera.

Absoluti fuerunt dicti homines et eorum fideiussores, quia venerunt et redierunt infra dictum tempus.

[7] Item Bernardus Mîret, civis Maioricarum, mercator ligni Guillelmi des Puyol, habuit licenciam eundi in dicto ligno apud Alcol vel Bona; et promissit re-

⁷ foradat.

⁸ foradat.

⁹ tribus interlineat, damunt duobus ratllas.

divisse ad terram Maioticarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit in posse dicti baiuli. Et fideiussit pro ipso¹⁰ Castilio (?) Milrens, civis Maioticarum, qui obligavit et cetera.

VIII° kalendas febrerii

[8] Item Michel Dalmau, civis Maioticarum, habuit licenciam eundi cum dicto ligno apud Motçema et a Bedic; et vadunt cum eo homines Maioticarum isti, scilicet: Petrus Cortes, Franciscus d'Orta, Arnaldus Iorda, Romeus se Pereyada, marinarii, et¹¹ Guilliellmus Ioffre et Petrus Dalmau, de Maioticis; et promisit redivisse cum dictis hominibus omnibus ad terram Maioticarum usque per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit in posse dicti baiuli, pro se et dictis hominibus. Et de hoc fideiussit, pro Petro Cortes, Francisco d'Orta, Arnaldo Iorda et Romeo sa Pareyada, marinariis, Guilliellmus sa Coma, qui moratur prope adoberiam; et etiam fideiussit Guilliellmus sa Coma pro Michel Dalmau et Guilliellmo Ioffre et pro Petro Dalmau.

[9] Item Iacobi sa Torra, divis Maioticarum, et Franciscus Monastrol, de Maioticis¹², habuit licenciam eundi in ligno d'en Renart, de Barchinona, apud Bugiam et Guiger; et promiserunt redivisse ad terram Maioticarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuraverunt in posse ipsius baiuli. Et fideiussit pro ipsis / (fol. 2v.) Poncius Salvador, qui pro predictis obligavit et cetera.

[10] Item Peironus, de parrochia Sanctis Crucis, civis Maioticarum, habuit licenciam eundi cum ligno suo de terra Maioticarum usque Honen et Togo; et vadunt cum eo isti hominis Maioticarum, scilicet: Salvetus et Orrigus et Iacobus de Maiotica et Ferranus Nabot et Michel Pareyada; et promisit cum dictis hominibus redivisse apud Maioticas usque ad medium mensis aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit, pro se et dictis hominibus. Et fideiussit, pro ipsis omnibus et pro se ipso, dictus Michel Pareyada, qui obligavit et cetera.

.VII° kalendas febrerii

[11] Item Iohannes Perer, civis Maioticarum, habuit licenciam eundi¹³ de terra Maioticarum usque Bone, pro marinaro in ligno Bernardi Bertrandi; et promisit redivisse per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit. Et fideiussit pro ipso Bernardus Baldris, qui obligavit et cetera.

.VI. nonas marci comparuit Iohannes Perer et dixit quod venerat de dicto viagio; et sic fuit absolutus et fideiussor eius.

[12] Item Raimundus des Muya, civis Maioticarum, habuit licenciam eundi de terra Maioticarum usque Honen, pro marinaro in ligno Bernardi Bertrandi; et promisit redivisse apud Maioticas per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit. Et fideiussit pro ipso Guilliellmus Costanti, barber.

¹⁰ ipso *interlineat*, *damunt* ipsi *ratllat*.

¹¹ *segueix* promisit redivisse ad terram Maioticarum *ratllat*.

¹² et Franciscus Monastrol, de Maioticis *interlineat*.

¹³ *segueix* cum *ratllat*.

.VI. nonas marci comparuit Raimundus des Moyal et dixit quod venerat de dicto viagio; et sic fuit absolutus et fideiussor eius.

[13] Item Franciscus Bardina, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi de terra Maioricarum usque Honen, pro marinario in ligno Bernardi Bertrandi; et promisit redivisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit. Et fideiussit pro ipso Guillielmus Laupart. //(fol. 3r.)

[14] Item Bernardus sa Val, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi de terra Maioricarum usque Honen, pro marinario in ligno Bernardi Bertrandi; et promissit redivisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit. Et fideiussit pro ipso Guillielmus Laupart.

.VI. nonas marci comparuit Bernardus Sa Val et dixit quod venerat de dicto viagio; et sic fuit absolutus et fideiussor eius¹⁴.

[15] Item Petrus Riboti, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi de terra Maioricarum usque ad Honen et Togo; et vadunt cum eo isti homines Maioricarum, scilicet: Pons Marques, Arnaldus Febrer [et] Iacobus de Bona, marinarii; et promisit rediisse apud Mayoricas cum dictis hominibus per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit. pro se et dictis hominibus. Et fideiussit, pro ipso Petro et dictis hominibus, Bernardus sa Tayada, qui obligavit et cetera.

.V. kalendas febrerii

[16] Item Petrus Cortey, civis Mayoricarum, ductor ligni Guillielmi Balafia, habuit licenciam eundi cum dicto ligno de terra Maioricarum apud Bugiam et Alcol; et vadunt cum eo isti homines Mayoricarum, scilicet: Petrus Nater et Raimundus Vay et Petrus Iacobus et Petrus Dominici et¹⁵ Petrus Barcelo¹⁶, marinarii; et promissit redivisse cum dictis hominibus apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit, pro se et dictis hominibus. Et fideiussit, pro Petro Cortey, Guillielmus Balaffia et, pro Netro Nater, Guillielmus da Vulturi et, pro Raimundo Vay, Petrus Morel, saror, socius Guillielmi de Rippis, sartoris; et omnes obligaverunt et cetera. Et, pro Petro Iacobo, fideiussit Berengarius Perul, curritor, et, pro Petro Dominici, Petrus de Podio, marinarius de parrochia Sancte Crucis, et pro Petro Barceló, Petrus Cassola.

Absolutus fuit Raimundus Vay et eius fideiussor, quia rediit¹⁷ infra dictum tempus kalendas febrerii.

[17] Item Augustus Ferrarii, ductor et dominus ligni, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Alcudiam et Moxemam; et vadunt cum eo Bernardus de Roca [et] Petrus Cerdani, qui sunt de Maioricis; et promissit redivisse cum dictis hominibus Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum; et hoc assecuravit per se et dictis hominibus. Fideiussit pro ipsis Franciscus Cardona, qui obligavit et cetera. //(fol. 3v.)

¹⁴ segueix, separat per un punt i apart, .VIº. kalendas febrerii ratllat.

¹⁵ segueix Guillielmus S'Oliveta ratllat.

¹⁶ Des de et Petrus Iacobus fins Petrus Barcelo interlineat.

¹⁷ segueix intra ratllat.

[18] Item Iacobus Mercader, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi cum ligno suo apud Massagrani; et vadunt cum eo Petrus Guast, Bernardus de Arno et Domingo Ninet et Raimundus Serra, Petrus Oliver [et] Michel, magister axie, qui sunt de Mayoricis¹⁸; et promisit redivisse apud Maioricas cum dictis hominibus usque ad¹⁹ medium mensis aprilis proxime venturum; et dedit fideiussorem Iacobum de Corbins pro se, qui obligavit et cetera. Et ipse Iacobus fideiussit pro ipsis hominibus, et inde obligavit et cetera.

II nonas febrerii

[19] Item Bonavia Boneti, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi in²⁰ ligno Bernardi de Pertogas de Mayoricis apud Tedeliz, pro marinariorum; et promisit rediisse apud Mayoricas per totum mensem aprilis proxime venturum; et inde dedit fideiussorem Guillelmum d'Espluges, qui moratur prope Sepulcre, in parrochia Sancti Iacobi.

[20] Item Michel sa Riba et Petrus Martorelli, cives Mayoricarum, habuerunt licenciam eundi in ligno Agost Ferrarii de Mayoricis apud Alcudiam et Motçemam, pro marinariorum; et promiserunt redivisse apud Mayoricas per totum mensem aprilis proxime venturum; et inde obligaverunt. Et dederunt fideiussorem Raimundum Galindo.

VI idus febrerii

[21] Item Guillelmus Renart, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi in ligno suo apud Brise; et vadunt cum eo isti homines Maioricarum, scilicet: Raimundus Bofill, Bartolomeus Virgilius [et] Guillelmus Salavert; et promisit, cum dictis hominibus, rediisse apud Mayoricas per totum mensem marcii proxime venturum. Et fideiussit de hoc, pro ipso Guillelmo et dictis hominibus, Luquet Coltelet.

[22] Item Guillelmus Bargayoni, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi cum barca sua apud Evissam et Dertusam; et vadunt cum eo isti homines mayoricarum; scilicet: Petrus Iacme et Alexandri filius d'en Beg; et promisit cum dictis hominibus redivisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et de hoc dedit fideiussorem, pro se²¹ ipso Guillelmo Bergayoni, Petrus (sic) sa Roca, barquerius et, pro Alexandro, Raimundus (sic) Roca, barquerius / (fol. 4r.)

[23] Item Domenec Tayada, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Algeer; et vadunt cum eo isti homines Maioricarum, scilicet: Raimundus Bufill, Bernardus de Ruviol, Raimundus de Ridaure, en Bernat de Pugalt²² et Guisbert Torner et Bonifay et Iacobus de Puigmalver²³; et promisit redivisse apud Maiori-

¹⁸ qui sunt de Mayoricis *interlineas*.

¹⁹ usque ad *interlineas*, *damunt* per totum *ratllat*.

²⁰ in *interlineas*, *damunt* cum *ratllat*.

²¹ se *interlineas*.

²² Bernat de Pugalt *interlineas*.

²³ Bonifay et Iacobus de Puigmalver *interlineas*.

cas, cum dictis hominibus, per totum mensem aprilis proxime venturum. Et fideiussit, pro ipso Domenico, Petrus de Conamines, qui obligavit et cetera; et fideiussit, pro Bernardo Ruvioi et Bonifay, Andreas de Turre; et fideiussit, pro Raimundo de Ridaure (... ± 12)²⁴; et pro Puigalt, Petrus (... ± 8)²⁵; et fideiussit, pro Raimundo Bufiil, Arnaldus de Cardona, mercator; et, pro Jacobo de Puigmaver, Petrus de Puigmalver, eius frater²⁶.

Vº idus febrerii

[24] Item Iacobus Guarners, civis Mayoricarum; habuit licenciam eundi apud Valenciam in barca Bernardi Caner, pro marinario; et promissit rediisse apud Maioricas per totum mensem marcii proxime venturum. Et fideiussit pro ipso Raimundus d'Aura barquerius.

Comparuit Iacobus Gaurners idus marcii et dixit quod venerat de dicto viatico, et inde fuit absolutus et eius fideiussor.

[25] Item Berengarius Iorba, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Ageer in ligno Domenici Tayada; et promissit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Berengario Guerau (?) de Marina, notarius Maioricarum, qui obligavit et cetera.

III idus febrerii

[26] Item Petrus Iacme, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi apud Dertusam, pro marinario, in barca d'en Bargayó; et promissit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Bartolomeus Artom, qui obligavit et cetera.

[27] Item Guillelmus de Vico, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi apud²⁷ Bugiam in navi Bernardi Poncii; et promissit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Bernardus Buci, qui obligavit et cetera.

III idus febrerii

[28] Item Beneto de Levanco, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Algaer in ligno suo; et promissit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Matheus de Portuvenenis, qui obligavit et cetera.

.III. idus marcii dictus Bonetus presentavit se ante presenciam baiuli dicens quod redierat de dicto viatico; et baiulus absolvit dictum Matheum de dicta fideiussione.

²⁴ *taca d'humitat.*

²⁵ *il·legible.*

²⁶ *Des de et fideiussit pro Bernardo Ruviois fins Petrus de Puigmalver, eius frater afeigit posterior a la redacció de la llicència, col·locat a la meitat dreta de l'espai en blanc que separa aquesta de la llicència següent.*

²⁷ *segueix Tarrachonam ratllat.*

Idus febrerii

[29] Item Guisbert Toveri habuit licenciam eundi, pro marinario in ligno Domenici Tayada; et promisit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussorem Guillelmum Otger, draperium, qui obligavit et cetera. / (fol. 4v.)

[30] Item Ambroy Basto, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi, pro marinario, in ligno Guilliello Bola, de Noli; et promisit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Inde dedit fideiussorem Petrum Spe-riay, qui obligavit et cetera.

[31] Item Petrus de Calidis, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi, pro marinario, in ligno Guilliello Bola, de Noli, et promisit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussorem Ambroy Basto, qui obligavit et cetera.

[32] Item Iohannes Palavesini, ianuensis, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi de Maioricis apud Xibeliam in ligno Petri Bo, de Xavari; et promisit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussorem Guillelmum Tuyr, qui²⁸ promisit dare baiulo nomine penes XV libras si dictus Iohannes ad dictum tempus non rediverit apud Maioricas; et inde obligavit et cetera.

[33] Item Michel de Castelnou²⁹, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi cum barca sua armata³⁰ apud Almeriam; et promisit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et dedit fideiussorem Petrum Cerdani, qui obligavit et cetera.

Absolutus fuit dictus Michel predictis et eius fideiussor, qui rediit infra dictum tempus, scilicet: .III. nonas marcii.

[34] Iacobus de Ponso, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi in dicta barca apud Almeriam; et promisit rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et dedit fideiussorem Petrum de Matis, qui obligavit et cetera.

Comparuit Iacobus de Ponso et fuit absolutus et eius fideiussor, cum rediisset infra dictum tempus.

[35] Item Berengarius Rotlandi, Raimundus Moscera et Arnaldus Vidal habuerunt licenciam eundi in dicta barca apud Almeriam; et promiserunt rediisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et dederunt fideiussorem Michel de Castel, qui obligavit et cetera.

Absolutus fuit dictus Michel de fideiussione et predicti a dicta promissione, quia redierant infra dictum tempus. / (fol. 5r.)

XVI kalendas marcii

[36] Item Petrus Ebri, civis Maioricarum, dominis navis, habuit licenciam eundi cum navi sua apud Tunicium; et promisit rediisse apud Maioricas per to-

²⁸ *segueix obligavit rallas.*

²⁹ *nou interlineat.*

³⁰ *armata interlineat.*

tum mensem aprilis proxime venturum; et vadunt cum eo isti homines Mayoricarum, scilicet: Guilielmus Casteyo, qui motatur in vico novo maris, et alii qui inferius assecuraverunt. Fideiussit, pro dicto Petro Ebrii, Petrus Cerdani, civis Mayoricarum, et, pro Guilielmo Casteyo, Iohannes Feniola.

[37] Item Petrus Massoti, civis Mayoricarum, habuit licenciam eundi, pro marinaro, apud Bugiam in navi Nicoloz Matalaf; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Et dedit fideiussionem Petrus Cerdani, civis Mayoricarum.

[38] Item Pascalinus de Nervis, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Evissam cum barca sua; et promissit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Et dedit fideiussorem Oberto Pelos³¹, qui obligavit et cetera.

[39] Item Huguet Marseya, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi pro marinaro apud Bugiam in navi Petri Ebri; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Dedi fideiussorem Bernardus sa Tayada, civem Maioricarum, qui obligavit et cetera.

(... 4.3) *kalendas marcii*

[40] Item Girolemus de Rosis, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi, pro nauta, in navi Petri Ebri apud Tunicium³²; et promisit rediisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Raimundus de Carcasses, carnifex, qui promisit solvere baiulo nomine penes .XV. libras, si dictus homo non venerit apud Maioricas per totum mensem aprilis. / (fol. 5v.)

[41] Item Guilielmus Grilli, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi, pro marinaro³³, cum Petro Ebri, de terra Maioricarum apud Tunicium in navi ipsius Petri; et primisit rediisse apud Mayoricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussionem Petrus Massot, qui moratur prope monasterium fratrum penitencie.

IX kalendas marcii

[42] Item Iacobus Ledo, habuit licenciam eundi, pro marinaro, in navi Petri Ebri apud Tunicium; et promisit redivisse apud Maioricas per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussionem Ferrandus Marti³⁴, sartorem, Guilielmus Cabrit, quisque in solidum.

*VIII kalendas marcii*³⁵

[43] Iacobus d'Iscla, nauzerius navis Antici Salavert, habuit licenciam eundi cum navi dicti Antici apud Xibilliam; et promisit redivisse ad terram Maiorica-

³¹ *segueix ad rasllat.*

³² apud Tunicium *interlineat.*

³³ pro marinaro *interlineat.*

³⁴ Marti *interlineat, damunt Marti rasllat.*

³⁵ *segueix* Item Antic Salavert, dominus navis, civis Maioricarum, habuit licenciam

rum per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Antic Salavert, qui promisit solvere baiulo nomine pene .XX. libras, si dictus Iacobus non venerit ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis.

[44] Item Bonanatus Forret habuit licenciam eundi pro scriptore in dicta navi Antici Salavert; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Borracius de Bassa, qui promisit solvere baiulo nomine penes .X. libras si dictus³⁶ Bonanatus non venerit ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis.

VI kalendas marcii

[45] Item Barnardus Sent Pera et Raimundus Battrera, qui moratur prope domos Guillielmi Moratori, notarii, civis Maioricarum, habuerunt licenciam eundi, pro marinariis, in navi Petri Ebri apud Tunicium; et promiserunt rediisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde / (fol. 6r.) dederunt fideiussorem Iohannem Egal, civem Maioricarum.

[46] Item Guillielmus Ros, qui moratur in parrochia Sanctis Iacobis, civis Maioricarum, habuit licenciam nauta in navi Petri Ebri apud Tunicium; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussionem Ugo Proensal, qui obligavit et cetera.

[47] Item Romeu des Vilar, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Valenciam in ligno d'en Sabatero; et promisit redivisse ad terram Maioricarum³⁷ per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussionem Ugo Proensal, qui obligavit et cetera.

[48] Item Ridoan Almirall, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Bugiam cum navi Nicolosi Matalaf; et promisit redivisse ad terram Maioricarum³⁸ per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussorem Nicoloso Matalaf, qui obligavit etc.

[49] Item Berengarius Lobet, qui moratur prope futnum de Seremigo (?), habuit licenciam eundi apud Tunicium in navi Petri Ebri, pro marinario; et promisit rediisse per totum mensem aprilis proxime venturum ad terram Maioricarum. Inde dedit fideiussionem Petrus Libra, qui moratur iuxta eum.

[50] Item Petrus Cerda, qui moratur prope domos Arnaldi de Apiatia, habuit licenciam eundi apud Tunicium, pro marinario, in navi Petri Ebri; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussorem Bernardum Espanyol, sartorem.

V. kalendas marcii

[51] Item Berengarius Geri, qui moratur prope balnea Bernardi Porter, habuit licenciam eundi, pro marinario, in navi Petri Ebri apud Tunicium; et pro-

---

eundi cum navi sua apud Xibilliam; et promisit rediisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum *ratllat*.

³⁶ *segueix* Iacobus non *ratllat*.

³⁷ ad terram Maioricarum *interlineat*.

³⁸ ad terram Maioricarum *interlineat*.

misit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Et inde dedit fideiussorem Ugo Proensal, qui obligavit et cetera. / (fol. 6v.)

[52] Item Petrus Bou, qui moratur prope piscateriam, habuit licenciam eundi apud Tunicium in navi Petri Ebri, pro marinaro; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis; inde obligavit et cetera. Et dedit fideiussorem Guillelmum Renart, qui obligavit.

[53] Item Iacobus Selort, qui moratur supra fundicum Iacobi Hominisdei, in vico novo, habuit licenciam eundi apud Runicium in navi Petri Ebri, pro marinaro; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis; inde obligavit et cetera. Et dedit fideiussorem Iohannem de Bestresca, barquer.

[54] Item Guillelmus Sailembe, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi cum navi sua apud Ianuam; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et inde obligavit. Et fideiussit pro ipso Petrus Draper, frater Berengarii Draper, camporis, qui obligavit et cetera. Et vadit cum eo Iacobus de Cercomiya, senescalt navis; et fideiussit pro ipso Guillelmo Sailembe predictus.

[55] Item Bartolomeus Albert habuit licenciam eundi cum barca Bernardi de Rosis apud Alcol et Guiguer; et promisit rediisse cum dicta barca, cum hominibus secum euntibus de Maioricis, ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et vadum cum eo isti homines Maioricarum, scilicet: Petrus Coc et Petrus Miquel, Franciscus de Castelnou, Bonnatu Ianuensis, Petrus Bernat, Guillelmus Pelegri [et] Petrus Muylas. Fideiussit, pro dicto Bartolomeo et predictis hominibus, Bernardus de Rosis, civis Maioricarum, qui obligavit et cetera.

Absolutus fuit Bartolomeus Albert et homines qui cum eo iverunt et fideiussor eorum.

[56] Item Petrus Oler habuit licenciam eundi pro marinaro in navi Petri Ebri de terra Maioricarum apud Tunicium; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis; et inde obligavit et cetera. Et dedit fideiussorem Petrum de Quexans, civem Maioricarum, qui obligavit et (*sic*)

[57] Item Utegu Bonavia, ianuensis, habuit licenciam eundi pro nauta in navi Berengatii Mattelli, ianuensis de Noli, de Maioricis apud Xibiliam; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et inde obligavit et cetera. Et inde dedit fideiussorem Iohannem Musso, qui obligavit et cetera; ita quod, si dictus Utegu ad dictum tempus non redierit ad terram Maioricarum, dictus Iohannes Musso teneatur dare baiulo nomine pene .X. libras.

Item rebi .X. sous d'en Bosqal. / (fol. 7r.)

[58] Item Camos, trombador, habuit licenciam eundi de Maioricis apud Bugiam in navi Nicolosi Pontixello, ianuensis; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et inde obligavit. Et dedit fideiussorem magistratum Lombardum, qui obligavit et cetera.

[59] Illud idem assecuravit Guillelmus Ianuensis, trobador; et dedit fideiussorem dictum magistratum Lombardum; et vadit in dicta navi apud Bugiam.

[60] Illud idem assecuraverunt Toma (?) de la Fontana et Iohannes Balester et Nicolinus Faxiolus et Iohannes Canyon et Iohannes de Vezana et Petrus Ombertus et Petro (*sic*) Massoer³⁹, cives Maioricarum, qui similiter vadunt in dicto viagio in dicta navi dicti Nicolosi. Et dederunt fideiussorem magistratrum Lombardum.

[61] Item Lucheto Espaer habuit licenciam eundi de Maioricis apud Ianuam in navi Guillielmi Salembi et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; et inde obligavit. Et dedit fideiussorem Otgerium Cinaa, qui obligavit et cetera.

[62] Item Simon Corney habuit licenciam eundi de Maioricis apud Auara-num cum ligno suo; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum; vadunt cum eo isti homines Maioricarum, scilicet: Bernardus Mari⁴⁰, Bernardus sa Corna et Bernardus de Canals et Romeus de Girunda. Et fideiussit, pro Simone Corney, Berengarius de Quadros; pro Bernardo de Mari fideiussit Iacobus de Corbins; et, pro Bernardo sa Corna, fideiussit Iacobus Molto; et fideiussit, por Bernardo de Canals et Romeo de Girunda, dictus Simon Cortey.

[63] Item Iohannes Bonanati, trombador, habuit licenciam eundi de Maioricis apud Tunicium in navi Petri Ebri; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proximum venturum; et inde obligavit. Et dedit fideiussorem Petrum Ebri, qui obligavit et cetera. / (fol. 7v.)

[64] Item Oberto de Xaveri, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Ianuam in navi Guillielmi Salembi; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime⁴¹ venturum. Fideiussit pro ipso Bernardus, filius d'en Puig.

[65] Item Lanfranco Maniavaca, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi apud Ianuam in navi Guillielmi Salembi; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipso Iohannes Canyon.

[66] Item Petrus Isarn habuit licenciam eundi Apud Alcol cum ligno suo; et promisit redivisse ad terram maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum cum hominibus inferius scriptis⁴²; et vadunt cum eo Iacobus de Leyda et Iohannes Serra et Michel Pereyada⁴³. Fideiussit pro ipso Petro et predictis hominibus Petrus Cerdani.

[67] Item Petrus Andree habuit licenciam eundi apud Alcudiam cun navi sua; et promisit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum cum hominibus infra scriptis; et vadunt cum eo Iacobus Arueu, Bartolomeu Libianus et Raimundus de Muyals⁴⁴ et Bou et en Ledo. Fideiussit pro ipso et dictis hominibus Iacobus de Corbins, qui obligavit.

³⁹ et Petro Massoet *interlineat*.

⁴⁰ Bernardus Mari *interlineat*.

⁴¹ *segueix* per totum *ratllat*.

⁴² cum hominibus inferus scriptis *interlineat*.

⁴³ *segueix* qui obligavit *ratllat*.

⁴⁴ Raimundus des Muyals *interlineat*.

[68] Item Guillelmus Poil et Bernardus San Iohan habuerunt licenciam eundi apud Alcol et a Bona in ligno Iohannis Calmila, de Cauquolibero; et promiserunt redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit pro ipsis Iohannes Calmila / (fol. 8r.)

[69] Item Berengarius Lobet habuit licenciam eundi apud Briscum cum ligno suo; et promissit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proxime venturum. Et vadunt cum eo Berengarius Cotliure, Petrus Elies et Berengarius Seva, Iacobus Arqueiador, Cabot, Guillelmus des Puig. Fideiussit pro ipso et dictis hominibus Iacobus de Curbins.

[70] Item Guillelmus Renart habuit licenciam eundi apud Hauatanum cum ligno suo; et promissit redivisse ad terram Maioricarum per totum mensem aprilis proximum venturum; et vadunt cum eo Luchet Coutelier et Berengarius Virgili et Raimundus Bufil et Raimundus Argimon [et] Petrus d' Aluya. Fideiussit pro ipso et dictis hominibus Guillelmus Salavert.

V idus Marcii

[71] Guillelmus Peyro habuit licenciam eundi cum barca sua⁴⁵ apud Evizam et Tarrachonam; e vadunt cum eo isti homines Maioricarum, scilicet: Salvetus et Berengarius Rotlanus et Francisco Nabot; et promissit redivisse per totum mensem aprilis proxime venturum. Fideiussit, pro ipso Guillelmus Peyro, Stephanus Peiro et, pro dictis hominibus, Guillelmus Peyro, qui obligavit et cetera.

XV kalendas aprilis

[72] Raimundus de Rosis habuit licenciam eundi cum barca .XX. remorum apud Cauqumliberum; et vadunt cum eo homines de Mayoris, scilicet: Raimundus Vay et Petrus Coch et Petrus Casteyo⁴⁶ et Bonanatus Janer et Petrus Miquel et Petrus Bernardus et Petrus Morga⁴⁷; et promissit redivisse per totum mensem aprilis ad terram Maioricarum. Fideiussit, pro ipso Raimundo et pro Petro Coch, Bernardus de Roses et, pro Raimundo de Vay, Petrus Morel et, pro Petro Casteyo, Bartolomeus Albert et, pro Bonanato, Iohannes de Camargues et, pro Petro Miquel, Bartolomeus Albert et, pro Petro Moral, Guillelmus Selort, ottolanus. / (fol. 8v.)

[73] Item Bernardus Riba habuit licenciam eundi apud Tedelis in ligno Nicolasi de Rapallo; promissit redivisse ad terram maioricarum per totum mensem aprilis. Fideiussit pro ipso Iohannes de Bistraca.

[74] Item Iacobus Mercader, civis Maioricarum, habuit licenciam eundi in ligno suo apud Massagranii; et promissit redivisse ad terram Maioricarum per totum mesem aprilis; et vadunt cum eo isti homines Maioricarum: Petrus Guasc, Petrus Oliver, Enricus Ninet [et] Bernardus, magister axie. Et fideiussit pro ipso Iacobo et omnibus predictis hominibus Iacobus de Curbins, qui obligavit etc.

⁴⁵ cum barca sua *interlineat*.

⁴⁶ *segueix* et Bartolomeus Albert *ratllas*.

⁴⁷ Petrus Moral *interlineat*.